

Sygn. akt I ACa 973/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Mieczysław Brzdąk
Sędziowie :	SA Anna Bohdziewicz SA Tomasz Ślęzak (spr.)
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2021 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa B. Ł.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

oraz

z powództwa J. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o zwolnienie spod egzekucji

na skutek apelacji obu powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. akt II C 214/18

1) oddała obie apelacje;

2) zasądza od powoda B. Ł. na rzecz pozwanego 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego;

3) zasądza od powoda J. M. na rzecz pozwanego 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Anna Bohdziewicz	SSA Mieczysław Brzdąk	SSA Tomasz Ślęzak
----------------------	-----------------------	-------------------

I ACa 973/19

UZASADNIENIE

Powód J. M. wniósł o zwolnienie od postępowania zabezpieczającego i egzekucji, (...) akcji na okaziciela serii (...) spółki Huta (...) S.A. w R., o numerach od (...) do (...) - stanowiących jego własność, które Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bielsku-Białej P. R. zajął w toku postępowania zabezpieczającego prowadzonego pod sygn. akt Km 371/17 i odebrał z (...) S.A., oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu.

Powód B. Ł. w odrębnym pozwie również wniósł o zwolnienie od postępowania zabezpieczającego i egzekucji, akcji na okaziciela serii (...) spółki Huta (...) S.A. w R., o numerach od (...) do (...) oraz o numerach od (...) do (...), łącznie 10 000 akcji objętych: odcinkami zbiorowymi o liczbach porządkowych od 1 do 43, obejmującymi akcje o numerach od (...) do (...) oraz odcinkiem zbiorowym o liczbie porządkowej 61, obejmującym akcje o numerach od (...) do (...) stanowiących własność powoda, które Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bielsku-Białej P. R. zajął w toku postępowania zabezpieczającego, a także o zasądzenie od pozwanej, na rzecz powoda kosztów procesu,

W odpowiedziach na te pozwy pozwany wniósł o oddalenie powództw w całości i zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, zarzucając brak podstaw do przyjęcia że to powodowie są właścicielami zajętych akcji.

Obie sprawy połączone zostały do wspólnego prowadzenia i rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2019 roku Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo B. Ł. i powództwo J. M. oraz zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanego po 10 817 złotych z tytułu kosztów procesu, a także nakazał pobrać od każdego z powodów na rzecz Skarbu Państwa brakujące części opłat od pozwów.

W ramach ustaleń faktycznych Sąd pierwszej instancji w pierwszej kolejności przytoczył istotne dla rozstrzygnięcia spraw postanowienia statutu Huty (...) Spółki Akcyjnej w R.. Zgodnie z art. 7 ust. 2 statutu Spółka może zorganizować obrót swoimi akcjami pomiędzy osobami trzecimi, albo zlecić zorganizowanie i prowadzenie takiego obrotu. Zgodnie natomiast z art. 9 ust.2 tego statutu, w celu wydania akcji Spółka miała złożyć je do depozytu w wybranym przez siebie banku, biurze maklerskim lub innej instytucji posiadającej uprawnienia do przechowywania papierów wartościowych oraz spowodować wydanie akcjonariuszowi przez ten bank, biuro maklerskie lub instytucję imiennego zaświadczenia depozytowego. Natomiast z art. 9 ust. 3 wynika, że akcjonariusz może podjąć akcje z depozytu, o którym mowa w art. 9 ust. 2, po ich uprzedniej zamianie na akcje imienne. Zgodnie z art. 9 ust. 5 statutu zbycie akcji imiennych wymaga zgody Spółki, którą wyraża zarząd w terminie 5 miesięcy.

Wyznaczonym domem maklerskim do przechowywania dokumentów akcji spółki Huta (...) S.A. nie był (...) Spółka Akcyjna w K., lecz T. (...) z siedzibą w K., który na podstawie umowy z Hutą (...) S.A. z dnia 21 grudnia 2012r. prowadzi depozyt akcji na okaziciela wyemitowanych przez spółkę oraz ewidencjonuje stany posiadania i zmiany stanów posiadania na indywidualnych kontach depozytowych akcjonariuszy .

Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2015r., sygn. akt V Ds. 42/08/, prokurator Prokuratury Okręgowej w Gliwicach uznał za zbędne dla toczącego się postępowania karnego przechowywane w Narodowym Banku Polskim dowody rzeczowe w postaci 2.872.596 sztuk dokumentów akcji Huty (...) S.A. w R. i wydał je (...) Grupie S.A. w C. jako pokrzywdzonemu, którego wieloletnim i jedynym członkiem zarządu jest A. P..

Powód J. M. akcje na okaziciela serii (...) w kapitale zakładowym Huta (...) S.A., o numerach od (...) do (...), łącznie (...) akcji. nabył od (...) Sp. z o.o. w K. za pośrednictwem (...) S.A. Zgodnie z treścią umowy zawartej w dniu 14 czerwca 2017, nastąpiło wydanie przedmiotowych akcji, nie doszło jednak faktycznie do wydania dokumentu akcji . Przedmiotowa

umowa zawarta została przez pełnomocników stron, gdzie jednocześnie pełnomocnikiem sprzedającego i kupującego był (...) S.A. reprezentowana przez Prokurenta A. S. oraz Dyrektora Departamentu Depozytu P. M. . W § 2 ust. 7 zawarto zapis, iż przeniesienie posiadania akcji nastąpi stosownie do treści art. 350 w zw. z art. 921⁽¹²⁾ w zw. z art. 921⁽¹⁶⁾ ustawy z dnia 16 kwietnia 1964 roku kodeks cywilny poprzez zawarcie umowy i poinformowanie o niej (...). Wcześniej, w dniu 9 czerwca 2017 roku powód J. M. podpisał dyspozycję nabycia instrumentów finansowych rynku niepublicznego znajdujących się w depozycie T. (...). Na podstawie pkt 3. tej dyspozycji powód upoważnił (...) S.A. do dokonywania wszelkich czynności faktycznych i prawnych oraz składania wszelkich oświadczeń woli i wiedzy niezbędnych do wykonywania zlecenia zgodnie z warunkami zlecenia. W punkcie 8 przedmiotowej dyspozycji powód potwierdził, że został poinformowany, iż nabycie wymienionych tam instrumentów finansowych wiąże się z ryzykiem wystąpienia sporu sądowego, dotyczącego skuteczności nabycia akcji, wynikającego z zapisów art. 9 statutu spółki Huta (...), przewidującego przechowywanie akcji spółki w depozycie wybranym przez spółkę i wyjęcie ich z depozytu jedynie po uprzedniej zamianie na akcje imienne, w związku z czym występowanie akcji na okaziciela poza depozytem jest sytuacją nieprzewidzianą w statucie spółki Huta (...) oraz przewidujących ograniczenie zbywalności akcji imiennych poprzez konieczność uzyskania zgody spółki. Także 9 czerwca 2017 roku powód zawarł umowę z T. (...) o przechowywanie i rejestrowanie zmian stanu posiadania instrumentów rynku niepublicznego oraz umowę wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych rynku niepublicznego.

Stosownie do treści § 3 umowy z dnia 14 czerwca 2017 roku kupujący miał zapłacić sprzedającemu za wszystkie akcje kwotę 299 992 zł, przy czym zawarcie umowy nastąpiło już po tym jak powód dokonał płatności na rachunek (...). Pismem z dnia 11 sierpnia 2017 r. pozwany został wezwany do zwolnienia akcji spod zajęcia. Powód J. M. wniósł pozew o zwolnienie spod egzekucji w dniu 20 sierpnia 2017 roku. Powód J. M. został poinformowany o zajęciu pismem z dnia 12 lipca 2017 roku wysłanym z kancelarii w dniu 13 lipca 2017 roku, które otrzymał 25 lipca 2017 roku. Organ egzekucyjny nie dysponuje dowodem jednakże z wpisów w dokumentacji komorniczej wynika, że korespondencja ta została doręczona, a dowód doręczenia wrócił do kancelarii w dniu 8 sierpnia 2017 roku.

Powód B. Ł. podobnie jak powód J. M. wydał w dniu 9 czerwca 2017 roku dyspozycję nabycia instrumentów finansowych rynku niepublicznego dotyczącą nabycia akcji na okaziciela serii (...) Huty (...). Wcześniej natomiast, a to 31 maja 2017 roku powód ten udzielił pełnomocnictwa (...) S.A. do dokonywania w jego imieniu i na jego rzecz wszelkich czynności prawnych i faktycznych dotyczących nabycia akcji Huty (...). W punkcie 6 tej dyspozycji powód potwierdził, że został poinformowany, iż nabycie powyższych instrumentów finansowych wiąże się z ryzykiem wystąpienia sporu sądowego, dotyczącego skuteczności nabycia akcji, wynikającego z zapisów art. 9 statutu spółki Huta (...), przewidującego przechowywanie akcji spółki w depozycie wybranym przez spółkę i wyjęcie ich z depozytu jedynie po uprzedniej zamianie na akcje imienne, w związku z czym występowanie akcji na okaziciela poza depozytem jest sytuacją nieprzewidzianą w statucie spółki Huta (...) oraz przewidujących ograniczenie zbywalności akcji imiennych poprzez konieczność uzyskania zgody spółki. Także 9 czerwca 2017 roku powód zawarł umowę z T. (...) o przechowywanie i rejestrowanie zmian stanu posiadania instrumentów rynku niepublicznego oraz umowę wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych rynku niepublicznego. W dniu 14 czerwca 2017 roku została zawarta umowa sprzedaży akcji serii (...) Huty (...) na mocy której B. Ł. miał nabyć od (...) spółki z o.o. akcje od numeru od (...) do (...) oraz o numerach od (...) do (...), łącznie 10 000 akcji objętych: odcinkami zbiorowymi. Z treści zawartej umowy wynikało, że akcje te miały być wolne od praw osób trzecich, a zapłata ceny za akcje w wysokości 220 000 zł już nastąpiła na konto (...). Gdy idzie o kwestię zajęcia akcji to doszło do niej w dniu 12 lipca 2017 roku w sprawie o sygn. akt km371/17 prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bielsku- Białej P. R. w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach sygn. akt XIII GCo 66/17. W dniu 13 czerwca 2017 roku w toku postępowania prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bielsku - Białej P. R., pod sygn. Km 371/17 z wniosku uprawnionego (...) Spółki Akcyjnej przeciwko obowiązanemu (...) - Grupa S.A. w C. na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 1 czerwca 2017r. doszło do czynności mających na celu zajęcie na zabezpieczenie oraz odebranie dokumentów w siedzibie (...) S.A, w toku którego obecny prezes zarządu (...) oświadczył, że akcje wymienione w tytule zabezpieczenia w części znajdujące

się w przedmiotowym domu maklerskim stanowią własność (...) - GRUPY S.A. w C. oraz nie wyraził zgody na ich zajęcie przy jednoczesnej odmowie podania danych właściciela akcji oraz terminu złożenia akcji do depozytu. W toku dalszych czynności egzekucyjnych prowadzonych w oparciu o kolejne postanowienie o zabezpieczeniu wydane przez Sąd Okręgowy w Katowicach z dnia 26 czerwca 2017r., w dniu 12 lipca 2017 roku doszło do zajęcia akcji przez Komornika przy SR w Bielsku - Białej P. R., w sprawie o sygn. akt Km 371/17. Powód B. Ł. wezwał T. Dystrybucję do zwolnienia spod zajęcia stanowiących jego własność dokumentów akcji na okaziciela.

(...) Grupa S.A. w oświadczeniu złożonym w dniu 7 sierpnia 2017 roku zawarła informację, iż nie rości sobie jakichkolwiek praw do zdeponowanych w (...) S.A. w K. akcji na okaziciela serii (...) spółki Huta (...), które zostały zajęte przez Komornika w sprawie o sygn. Km 371/17 na mocy postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia wydanego przez Sąd Okręgowy w Katowicach z dnia 26 czerwca 2017 roku, sygn. XIII GCo 66/17 na rzecz uprawnionego (...) S.A. w K. przeciwko obowiązanemu (...) - Grupa S.A. w C..

W oparciu o te ustalenia Sąd Okręgowy uznał, powołując art. 841 § 1 k.p.c. będący podstawą żądania powodów, że powodowie nie nabyli skutecznie prawa własności akcji opisanych w pozwach tylko na tej podstawie, że jako kupujący w zawartych umowach sprzedaży akcji oświadczyli, że z chwilą podpisania umowy następuje przeniesienie posiadania akcji na rzecz kupującego przez zawarcie umowy i poinformowanie o tym domu maklerskiego. Strony umowy nie mogły bowiem zmienić obowiązujących przepisów wymagających do przeniesienia akcji na okaziciela także ich wydania stosownie do art. 517 §2 k.c. w związku z art. 921¹²k.c. i art. 921¹⁶k.c. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, w przypadku akcji na okaziciela, dla skuteczności transakcji, niezbędne jest co najmniej wydanie akcji nabywcy przez wręczenie dokumentu akcji, a materiał dowodowy w tej sprawie jednoznacznie wykazał, że do wydania dokumentów akcyjnych powodom w ogóle nie doszło pomimo sporządzenia umów o sprzedaży akcji. Ze względu na to wymaganie wydania dokumentu, do przeniesienia własności akcji na okaziciela nie wystarcza przeniesienie jej posiadania w jakikolwiek sposób (art. 349 lub 350 k.c.). Tu Sąd Okręgowy nie podzielił poglądu wyrażonego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2015 roku (VCSK 566/14) jako stanowiącego odstępstwo od stanowiska dotychczas reprezentowanego, że do przeniesienia prawa własności akcji na okaziciela wymagane jest wydanie dokumentu.

Jednocześnie Sąd ten stwierdził, że przytoczone przez niego postanowienia statutu Huty (...) nie stanowiły sprzecznego z prawem ograniczenia możliwości zbywania akcji. Takie postanowienia są bowiem dopuszczalne, ponieważ mają na celu jedynie organizowanie obrotu akcjami za pośrednictwem wyznaczonego biura maklerskiego, na podstawie zawartej z nim umowy. Chodzi w tym przypadku m.in. o zapobieżenie zniszczeniu, zagubieniu lub rozporządzaniu akcjami w niejasny sposób, tak jak miało to zresztą miejsce w rozpoznawanej sprawie. Sąd zwrócił uwagę, że obrót akcjami na okaziciela mógł się bez ograniczeń odbywać w ramach depozytu gwarantującego, że zbywca jest właścicielem akcji. Przeniesienie akcji na okaziciela nie jest uregulowane wprost w kodeksie spółek handlowych, w związku z czym zastosowanie do niego mają przepisy kodeksu cywilnego o przenoszeniu praw z papierów wartościowych na okaziciela, tj. art. 921¹² k.c. w zw. z art. 921¹⁶ k.c., uzupełnione przepisami o przelewie i przenoszeniu własności rzeczy.

W ocenie Sądu Okręgowego brak było zatem podstaw do przyjęcia że do nabycia spornych akcji przez powodów doszło w oparciu o art. 169 § 1 k.c. Skoro powodowie nie mogli skorzystać z ochrony przewidzianej przez art. 169 § 1 k.c., to powinni być udowodnić, że wskazywanym przez nich poprzednikom przysługiwało prawo własności spornych akcji, a tego wbrew powinności wynikającej z art. 6 k.c. nie udowodnili. W toku postępowania do akt sprawy została złożona, w związku ze zobowiązaniem przez Sąd, kserokopia umowy z dnia 26 sierpnia 2010 roku zawartej między (...) Grupa S.A., a A. P. na podstawie której (...) miała przenieść na rzecz A. P. własność 2 872 596 sztuk akcji zwykłych na okaziciela Huty (...), które obecnie były uznane za dowód rzeczowy w sprawie VDs 42/08, a A. P. zobowiązał się zapłacić za te akcje kwotę nieznaną. Akcje te miały być wydane przez (...) Grupa S.A. A. P. niezwłocznie po wydaniu akcji (...) Grupie (...). Gdyby przyjąć, że w obrocie prawnym taki dokument faktycznie istniał to nie zmieniłoby to niczego w sytuacji prawnej powodów, albowiem brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że doszło do fizycznego wydania akcji przez (...) Grupę (...), a przede wszystkim umowa ta jest nieskuteczna ze względu na postanowienia statutu Huty (...) i zawarty w nich wymóg deponowania akcji na okaziciela w wyznaczonym domu maklerskim. W tym

stanie rzeczy, zdaniem Sądu Okręgowego, dalsze rozważania prawne, także co do pozorności umowy czy umocowania podmiotów transakcji, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy skoro uznać należało, że skuteczne nabycie akcji określonych w pozwie na rzecz powodów nie miało miejsca.

Apelacje od tego wyroku wnieśli odrębnie obaj powodowie, każdy z nich zaskarżając wyrok w części jego dotyczącej.

Powód B. Ł. w apelacji zarzucił:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 57 § 1 k.c., art. 337 § 1 k.s.h. - przez ich błędną wykładnię, a w konsekwencji niezastosowanie, skutkujące ustaleniem, że w razie sprzedaży akcji na okaziciela w sposób nieprzewidziany w statucie emitenta, a więc akcji na okaziciela znajdujących się poza depozytem „przymusowym”, transakcja taka nie jest skuteczna, a więc statut może ograniczać (narzucając miejsce, sposób przeprowadzenia i pośrednika transakcji) sposób zbywania akcji na okaziciela, podczas gdy zbywalność akcji na okaziciela (w przeciwieństwie do akcji imiennych) nie może zostać skutecznie ograniczona, a postanowienia statutu wskazujące miejsce w którym akcje na okaziciela powinny być zdeponowane (zasyndykowanie akcji), mają co najwyżej charakter czynności o której stanowi art. 57 § 2 k.c., a więc nie wpływają na ważność i skuteczność umowy sprzedaży akcji zawartej z naruszeniem tych postanowień statutu;

2) naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 348 k.c. w zw. z art. 921¹² k.c. i art. 921¹⁶ k.c. mając na uwadze art. 343 § 1 k.s.h. - przez jego błędną wykładnię, jako stanowiącego o konieczności wręczenia akcji na okaziciela dla skutecznego ich wydania, podczas gdy wydanie, o którym stanowi art. 348 k.c., nie musi nastąpić przez wręczenie „z ręki do ręki”, a możliwe jest także wydanie rzeczy za pomocą aktów symbolicznych, do jakich należy zaliczyć dokonanie zmiany zapisów na rachunkach papierów wartościowych prowadzonych przez dom maklerski, gdy do zawarcia umowy sprzedaży dochodzi przy działaniu tego domu maklerskiego jako pełnomocnika reprezentującego obie strony umowy sprzedaży, dodatkowo uprawnionego do dokonywania czynności wydania i odbioru akcji (odpowiednio za każdą ze stron), gdyż do wydania dochodzi wówczas z chwilą zawarcia umowy sprzedaży i wprowadzenia zmian stanu posiadania w systemie teleinformatycznym domu maklerskiego, skoro dom maklerski działający za obie strony i prowadzący depozyt instrumentów finansowych dla obu stron transakcji, dysponuje akcjami znajdującymi się w jego depozycie, zaś z chwilą dokonania owych zmian akcje widnieją - na mocy umów przechowania instrumentów finansowych zawartych z każdą ze stron transakcji oraz umów wykonywania zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów finansowych również zawartych z każdą ze stron transakcji - w depozycie domu maklerskiego jako przechowywane na rzecz kupującego na podstawie zawartej z nim umowy, a więc od tej chwili tylko kupujący akcje może nimi rozporządzać, zaś sprzedawca traci wszelkie władztwo nad nimi, co jest dopuszczalną i powszechną w praktyce konstrukcją, zwłaszcza że korelatem praw inkorporowanych w akcji są obowiązki spółki emitującej dokument akcyjny, a za akcjonariusza względem spółki, zgodnie z art. 343 § 1 k.s.h. uważa się posiadacza akcji na okaziciela, a nie tylko władającego nimi w sensie dosłownym (fizycznie);

3) naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 350 k.c., art. 921¹² k.c. i art. 921¹⁶ k.c. w zw. z art. 343 § 1 k.s.h.- przez ich błędną wykładnię, jako stanowiących o konieczności wręczenia akcji na okaziciela dla skutecznego ich wydania, podczas gdy wymóg wydania papieru wartościowego, jest stosowany odpowiednio, a niewprost, do akcji na okaziciela, o czym stanowi art. 921¹⁶ k.c. więc może nastąpić w każdy ze sposobów przeniesienia posiadania, także w sposób o którym stanowi art. 350 k.c., wszak korelatem praw inkorporowanych w akcji są obowiązki spółki emitującej dokument akcyjny, a za akcjonariusza względem spółki, zgodnie z art. 343 § 1 k.s.h. uważa się posiadacza akcji na okaziciela, a nie władającego nimi w sensie dosłownym (fizycznie), to zaś różni akcję na okaziciela od papierów wartościowych na okaziciela opiewających na wierzytelności, które są sprzężone z obowiązkiem spełnienia świadczenia na rzecz tego kto fizycznie włada dokumentem, co jest przyczyną ustanowienia rygorystycznego wymogu wręczenia tychże, która to przyczyna odpada przy odpowiednim, a więc z uwzględnieniem przedstawionej odmienności, stosowaniu tych przepisów do akcji na okaziciela;

4) naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 169 § 1 k.c. - przez jego błędną wykładnię jako stanowiącego, że dobra wiara chroni tylko tego nabywcę akcji, któremu dokumenty akcyjne zostaną fizycznie wydane (wręczone);

5) naruszenie przepisów postępowania - art. 207 § 3 i § 6 k.p.c., art. 217 § 1, § 2 i § 3 k.p.c. oraz art. 227 k.p.c. - przez:

- pominięcie (bez postanowienia ani zarządzenia w tym zakresie), dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, złożonych do nich przez powoda wraz ze stosownymi wnioskami dowodowymi, na istotne okoliczności sprawy, w dopuszczalnym czasie i nie powodujące opóźnienia w rozpoznaniu sprawy,
- oddalenie wniosków o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków: J. S., A. P. i I. P. - wobec czego pełnomocnik powoda wniósł zastrzeżenia do protokołu, wskutek czego Sąd nie poczynił istotnych ustaleń faktycznych - nie ustalił, że akcje nabyte przez A. P. od (...) -GRUPA S.A., zostały mu wydane, a umowa którymi je nabył jest ważna i skuteczna, a powód nabył akcje od uprawnionego do rozporządzania nimi tj. (...) sp. z o.o. która nabyła te akcje od A. P., który nabył je od (...) -GRUPA S.A.;

6) naruszenie przepisu postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. - przez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na ocenie zgromadzonego materiału dowodowego w sposób niezgodny z powiązaniem istniejącymi pomiędzy poszczególnymi dowodami, a więc bez wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, co doprowadziło do braku następujących ustaleń faktycznych, które wynikają z dopuszczonych i przeprowadzonych dowodów, uznanych za wiarygodne w chwili podjęcia przez prokuratora akcji (w tym objętych niniejszym sporem) wybranym przez emitenta domem maklerskim był (...) S.A., a w chwili wydania tych akcji przez prokuratora, depozyt „przymusowy” przeniesiono do (...) S.A. zawierając z tymże domem maklerskim umowę, na podstawie której nie można było złożyć do depozytu tego domu maklerskiego akcji innych niż enumeratywnie wymienione w umowie, a więc nie można tam było złożyć akcji powoda;

7) akcje na okaziciela (w tym te finalnie kupione przez powoda i sporne w niniejszej sprawie), zostały przez A. P. skutecznie nabyte od (...) -Grupa S.A.;

8) podczas gdy ww. okoliczności są istotne, a więc niedokonanie tych ustaleń, z pewnością wpłynęło na dalsze ustalenia Sądu, dotyczące tego czy w drodze działań emitenta doszło do rzeczywistego ograniczenia praw akcjonariuszy, których akcje znalazły się poza depozytem „przymusowym”, oraz czy powód nabył akcje od uprawnionego;

9) błędy w ustaleniach faktycznych, które legły u podstaw zaskarżonego wyroku, wpływając na jego treść, polegające na ustaleniu, że nie doszło do wydania dokumentów akcyjnych na rzecz powoda, podczas gdy niewątpliwie do wydania takiego doszło, bowiem zyskał on możliwość dysponowania przedmiotowymi akcjami, ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż dom maklerski, umocowany przez sprzedawcę oraz kupującego do zawarcia umowy sprzedaży w imieniu stron i na ich rachunek, uprawniony został również do podejmowania wszelkich czynności faktycznych i prawnych, niezbędnych do przeprowadzenia transakcji, w tym wydania (i odebrania) akcji, które to czynności ów pełnomocnik wykonał, poprzez zmianę zapisów na rachunkach papierów wartościowych oraz przeniesienie w ewidencji stanu posiadania akcji objętych transakcją z przechowywanych na rzecz sprzedawcy, na przechowywane na rzecz kupującego, co trwale pozbawiło sprzedawcę władztwa nad tymi akcjami, przenosząc je na kupującego, który od tej chwili dysponował akcjami i mógł nimi swobodnie rozporządzać jako strona umowy przechowania instrumentów finansowych rynku niepublicznego, albowiem od chwili zawarcia umowy sprzedaży, to ta umowa przechowania, stanowiła podstawę pozostawiania akcji w depozycie rzeczowego domu maklerskiego;

10) błędy w ustaleniach faktycznych, polegające na ustaleniu błędnych dat zawarcia przez powoda umów z (...) S.A., wydania dyspozycji nabycia akcji i daty zawarcia umowy sprzedaży akcji, poprzez wpisanie dat w których tych czynności dokonał powód J. M., a nie dat widniejących na dokumentach dotyczących powoda B. Ł., który nabył akcje 14 czerwca 2016 roku, a nie rok później, a błędy te niewątpliwie legły u podstaw zaskarżonego wyroku, wpływając na jego treść w ten sposób, że Sąd przyjmował iż powód nabył akcje w stosunkowo krótkim czasie przed ich zajęciem, podczas gdy powód nabył je na ponad rok przed zajęciem - ponad rok akcje te były przechowywane w (...) S.A. na rachunku papierów wartościowych powoda co pozwalało powodowi na władanie nimi i wydawanie wszelkich dyspozycji które

by tych akcji dotyczyły, co świadczy o tym, że akcje te w istocie wydano powodowi i to on (a nie sprzedawca) był władny nimi dysponować.

W oparciu o te zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie żądań pozwu oraz zasądzenie kosztów procesu, a także zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Powód J. M. w swojej apelacji zarzucił:

1) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie, polegające na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego oraz naruszeniu zasad swobodnej oceny zebranego materiału dowodowego, co doprowadziło do uznania przez Sąd, iż postanowienia statutu spółki Huty (...) S.A. wcale nie sprzeciwiały się regulacji art. 337 § 2 k.s.h. a celem regulacji pkt 9.2 statutu spółki Huta (...) S.A. jest „zapobieżenie zniszczeniu, zagubieniu lub rozporządzaniu akcjami w niejasny sposób”,

2) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie, polegające na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, co doprowadziło do uznania przez Sąd, iż akcje nabyte przez powoda powinny być zdeponowane w depozycie prowadzonym na zlecenie spółki Huta (...) S.A.,

3) naruszenie przepisów postępowania 233 § 1 k.p.c., które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie, polegające na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, co doprowadziło do uznania przez Sąd, iż powód nie wykazał, że wydano mu dokument umożliwiający rozporządzenie akcjami lub środek dający faktyczną władzę nad akcjami i w konsekwencji uznaniu, iż powód nie nabył skutecznie akcji, pomimo iż z zebranego materiału dowodowego wynika, iż powodowi wydano dokument umożliwiający rozporządzenie akcjami oraz środek dający faktyczną władzę nad akcjami,

4) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 58 § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 337 § 2 k.s.h. polegające na nie zastosowaniu art. 58 § w sytuacji gdy czynność prawna (umowa spółki, statut) jest nieważna w części z uwagi na jej sprzeczność z ustawą tj. art. 337 § 2 k.s.h.,

5) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 58 §§ 1 i 3 k.c. w zw. z art. 304 § 4 k.s.h. polegające na nie zastosowaniu art. 58 § w sytuacji gdy czynność prawna (umowa spółki, statut) jest nieważna w części z uwagi na jej sprzeczność z ustawą,

6) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 348 k.c. w zw. z 921¹² k.c. polegające na niezastosowaniu art. 348 k.c. w sytuacji, gdy powód otrzymał dokumenty i środki dające faktyczną władzę nad akcjami;

7) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 169 § 1 k.c. polegające na niezastosowaniu tego przepisu w sytuacji, w której powód, działając w dobrej wierze, objął w posiadanie akcje, które zbyła osoba nieuprawniona do rozporządzania nimi,

8) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 841 § 1 k.p.c. polegające na wadliwej interpretacji określonej w tym przepisie materialnoprawnej przesłanki pozwalającej na uwzględnienie powództwa ekscydencyjnego, co skutkowało odmową ochrony prawa powoda naruszonego skierowaniem egzekucji do nabytych przez powoda akcji,

9) naruszenie przepisów postępowania 328 § 2 k.p.c. polegające na tym iż Sąd w uzasadnieniu wyroku nie wskazał podstawy prawnej, na podstawie której uznał, iż nabycie akcji przez powoda było nieskuteczne w związku z niezachowaniem uregulowań zawartych w statucie, czym uniemożliwił kontrolę orzeczenia.

Powołując te zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku polegającą na uwzględnieniu jego powództwa oraz o zasądzenie na jego rzecz od strony pozwanej kosztów postępowania.

Pozwany w odpowiedziach na obie apelacje wniósł o ich oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Obie apelacje nie zasługują na uwzględnienie. Ich zarzuty w zasadzie się pokrywają i dotyczą zasadniczego dla rozstrzygnięcia sprawy zagadnienia, a mianowicie skuteczności nabycia przez obu powodów, na podstawie zawartych przez nich z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w K. umów nabycia wskazanych w pozwach akcji na okaziciela Huty (...) Spółki Akcyjnej w R..

Obie apelacje zawierają zarzuty naruszenia prawa procesowego, art. 233 § 1 k.p.c., a apelacja B. Ł. dodatkowo także art. 207 § 3 i § 6 k.p.c., art. 217 § 1, § 2 i § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c. oraz zarzuty błędów w ustaleniach faktycznych. Wbrew tym zarzutom stwierdzić należy, że stan faktyczny ustalony przez Sąd pierwszej instancji, w zakresie tego zasadniczego dla rozstrzygnięcia sprawy zagadnienia, był w istocie bezsporny. Trafnie jedynie, gdy chodzi o ustalenia faktyczne, apelacja wymienionego powoda zarzuca błąd w dacie zawarcia przez niego umowy nabycia akcji, która podobnie jak inne czynności ją poprzedzające miała miejsce w roku 2016 a nie w roku 2017, co należy traktować w kategoriach oczywistej omyłki albowiem w postanowieniu dopuszczającym dowód z tej umowy jest poprawna data (protokół rozprawy z dnia 24 maja 2018 r.-karta 242 akt).

Dlatego Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przyjmuje je za własne z taką tylko jeszcze dodatkowo ustaloną w postępowaniu apelacyjnym okolicznością, że ustalenia te należy uzupełnić o powołaną w obu apelacjach umowę o realizację usługi w zakresie prowadzenia depozytu akcji, zawartą w dniu 21 grudnia 2012 r. między Hutą (...) S.A. i (...) S.A. w K.. Ustalić na jej podstawie zatem dodatkowo należy, że w dniu 21 grudnia 2012 r. Huta (...) zleciła (...) S.A. usługę polegającą na przechowywaniu w depozycie akcji na okaziciela serii (...) w liczbie 4 623 740, których emitentem była Huta (...). W umowie tej w § 3 pkt 3 wymieniono akcje, których umowa nie obejmuje, a wyłączenie to obejmowało akcje nabyte przez powodów. Zgodnie z umową (...) zobowiązał się do obsługi depozytu która polegać miała na przyjęciu akcji do depozytu, zabezpieczeniu akcji w depozycie, otwarciu i prowadzeniu kont depozytowych posiadaczy akcji przechowywanych w depozycie, rejestrowaniu stanu posiadania i zmian stanu posiadania akcji znajdujących się w depozycie. Umowa przewidywała, że T. (...) odbierze akcje z dotychczasowego depozytu prowadzonego przez Beskidzki (...). W § 3 pkt 6 postanowiono, że (...) na żądanie właściciela akcji znajdujących się w depozycie, wystawi i wyda zaświadczenie depozytowe, które potwierdza posiadanie w depozycie akcji. (...) był także zobowiązany do wykonywania dyspozycji, zarówno zbywających jak i nabywających akcje znajdujące się w depozycie, których celem jest przeniesienie posiadania akcji, przy jednoczesnym pozostawieniu akcji w depozycie. Umowę zawarta została na czas nieokreślony. Do obu apelacji dołączona została kopia tej umowy wraz z wnioskiem o przeprowadzenie z niej dowodu w postępowaniu apelacyjnym, co nie było konieczne jako że strona pozwana przyznała na rozprawie apelacyjnej fakt zawarcia tej umowy.

Gdy chodzi o zawarte w obu apelacjach zarzuty naruszenia prawa materialnego należy w pierwszej kolejności odnieść się do przedstawionego wyżej poglądu Sądu Okręgowego, który sprowadza się do konkluzji, że dla skutecznego nabycia własności akcji na okaziciela przez przeniesienie ich posiadania na nabywcę, a tym samym uzyskania przez niego statusu akcjonariusza niezbędne jest wydanie akcji nabywcy w rozumieniu art. 348 k.c., co w okolicznościach tej sprawy nie nastąpiło. Sąd Apelacyjny, w składzie rozpoznającym apelacje w tej sprawie, tego poglądu nie podziela choć ostatecznie uznaje, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, tyle tylko, że z innych przyczyn, na które także powołał się Sąd pierwszej instancji.

W umowach zawartych między (...) Spółką z o.o. jako sprzedającym, a powodami jako kupującymi, na rzecz których działał (...) Spółka z o.o., sprzedający zlecił domowi maklerskiemu zbycie akcji na rzecz kupującego i złożył mu dyspozycję przeniesienia akcji na rzecz powoda, w tym dokonanie rejestracji przeniesienia akcji w ewidencji papierów wartościowych. Strony zgodnie oświadczyły, że przyjmują do wiadomości i wyrażają zgodę, iż przeniesienie akcji na rzecz kupującego nastąpi za pośrednictwem domu maklerskiego z chwilą podpisania umowy, na podstawie wskazanej dyspozycji przeniesienia akcji. Jednocześnie, sprzedający oświadczyli, że z chwilą podpisania umowy następuje przeniesienie posiadania akcji na kupującego, składając jednocześnie akcje do depozytu prowadzonego przez dom maklerski. Ponadto, strony wskazały, że przeniesienie posiadania akcji nastąpi stosownie do treści art. 350 k.c. w

zw. z art. 921⁽¹²⁾ k.c. w zw. z art. 921⁽¹⁶⁾ k.c. przez zawarcie umowy i poinformowanie o niej domu maklerskiego. W związku z tym właśnie sporne było to czy doszło do wydania dokumentu akcji w sposób warunkujący ich skuteczne przeniesienie i nabycie własności przez powodów.

W tym zakresie stwierdzić należy, że przeniesienie akcji na okaziciela nie zostało uregulowane wprost w kodeksie spółek handlowych, gdyż art. 339 k.s.h. (obecnie uchylony lecz obowiązujący w datach zawierania umów) dotyczy tylko akcji imiennych, w związku z czym zastosowanie znajdują w tym wypadku przepisy kodeksu cywilnego o przenoszeniu praw z papierów wartościowych na okaziciela, uzupełnione przepisami o przelewie i przenoszeniu własności rzeczy. Zgodnie z art. 921¹² k.c. przeniesienie praw z dokumentu na okaziciela wymaga wydania tego dokumentu, z kolei art. 921¹⁶ k.c. stanowi, że przepis ten ma odpowiednie zastosowanie do papierów wartościowych opiewających na prawa inne, niż wierzytelności. Sąd pierwszej instancji przyjął, jak już wskazano, że do rozporządzenia akcjami w tej sprawie nie doszło, gdyż w celu przeniesienia praw z akcji na okaziciela niezbędne było, jako czynności o charakterze realnym, fizyczne wydanie dokumentów akcji zgodnie z art. 348 k.c. Sąd Apelacyjny nie podziela jednak tego poglądu stojąc na stanowisku, że wymagane wydanie dokumentu w odniesieniu do akcji na okaziciela może nastąpić w jakikolwiek sposób przewidziany w art. 348-351 k.c. Jest to stanowisko zgodne z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 czerwca 2015 r., (sygn. akt V CSK 566/14). Pomimo bowiem, że stan faktyczny sprawy na gruncie której pogląd ten został wyrażony nie jest tożsamy z okolicznościami rozpoznawanej sprawy w zakresie między innymi wyboru domu maklerskiego za pośrednictwem którego miało nastąpić nabycie akcji, to znajduje on zastosowanie w tej sprawie. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wymienionego wyroku wyjaśnił, że w przypadku wymaganego wydania dokumentu, o którym mowa w art. 921¹² k.c., do przeniesienia akcji na okaziciela, trzeba też uwzględnić fakt, że przepis ten ma w takim wypadku zastosowanie nie wprost, lecz tylko odpowiednio, o czym stanowi art. 921¹⁶ k.c. Od strony formalnej pozwala to na taką wykładnię, w której warunek wydania dokumentu w odniesieniu do akcji na okaziciela - w kontekście art. 339 in fine k.s.h. - rozumiany jest tak, że nie jest on ograniczony do fizycznego wydania jako sposobu przeniesienia posiadania (art. 348 k.c.), lecz obejmuje też pozostałe sposoby przeniesienia posiadania (art. 349-351 k.c.). Orzeczenie to dotyczyło także obrotu akcjami na okaziciela Huty (...) S.A., znajdującymi się wówczas w depozycie Beskidzkiego (...) i w sprawie tej sprzedający akcje przenosił ich własność bez fizycznego wydania dokumentu akcji, albowiem były one zdeponowane w depozycie wybranym przez Hutę (...) S.A. W zawartych umowach nabywająca oświadczyła, że nie później niż w ciągu trzech dni od podpisania umowy strony poinformuje o jej zawarciu Hutę (...) oraz za jej pośrednictwem lub osobiście pozwanego albo dom maklerski, w których zdeponowane były akcje, jak również że strony i Huta (...) spowodują, aby dom maklerski dokonał odpowiednich zapisów wskazujących kupującego jako właściciela akcji i wydał aktualne zaświadczenie depozytowe. Sąd Najwyższy podkreślił, że wydanie akcji na podstawie zawartych umów, doszło w ten sposób do skutku. Nie było to jednak wydanie zgodnie z art. 348 zd. 2 k.c., skoro czynności zapisów na rachunkach depozytowych i wydania nabywcom zaświadczeń depozytowych ewidencjonowały jedynie dokonane zbycie akcji. Wydanie spornych akcji nastąpiło przez przeniesienie ich posiadania w sposób określony w art. 350 w związku z art. 921¹² i art. 921¹⁶ k.c. Świadczy o tym nie tylko treść właściwych postanowień umownych, lecz także to, że wskutek ich zawarcia doszło do powiadomienia domu maklerskiego i zlecenia mu działań zmierzających do odzwierciedlenia dokonanego obrotu akcjami na rachunkach depozytowych. Jak podkreślił Sąd Najwyższy, za tym, aby za warunek przeniesienia akcji na okaziciela uznać przeniesienie jej posiadania, a nie wyłącznie wydanie dokumentu akcji nabywcy, przemawia także art. 343 § 1 k.s.h., gdyż wykazanie legitymacji formalnej w stosunku do spółki uwarunkowane jest statusem posiadacza akcji na okaziciela, a nie tylko osobistym fizycznym władaniem akcją. Co także istotne, sam emitent czyli Huta (...) S.A., wprowadzając zasady organizacji obrotu akcjami w art 9 statutu, nie zakładał, że obrót akcjami będzie odbywał się przez fizyczne wydanie dokumentów akcji, tylko przez odpowiednie zapisy na rachunkach depozytowych, będących konsekwencją zawieranych umów zbycia akcji, zaś potwierdzeniem dysponowania akcjami i możliwości rozporządzania nimi miało być wydawane przez depozytariusza zaświadczenie depozytowe. Sąd Najwyższy uznał zatem, że co do zasady przeniesienie praw z dokumentu na okaziciela byłoby możliwe na skutek zawarcia umowy, na podstawie której sprzedający przeniesie akcje na kupującego, składając jednocześnie domowi maklerskiemu dyspozycję przeniesienia, w tym dokonania rejestracji na rachunku papierów wartościowych i oświadczając, że z chwilą zawarcia umowy następuje przeniesienie posiadania

akcji na rzecz kupującego, a także zawiadamiając dzierżyciela (dom maklerski) o zawartej umowie, zgodnie z art. 350 k.c.

Tyle tylko, że w okolicznościach sprawy niniejszej, pomimo że w umowach zawartych przez powodów ze spółką (...) QF2, za pośrednictwem (...) S.A., strony zawarły postanowienia o przeniesieniu akcji we wskazany wyżej sposób, to zbycie to nie nastąpiło skutecznie, a to z uwagi na naruszenie postanowień statutu Huty (...) S.A. regulujących obrót akcjami tego emitenta. Za nietrafny bowiem należało uznać podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 337 § 1 k.s.h. i art. 338 § 1 k.s.h., który skarżący uzasadniał tym,

że zbywalność akcji na okaziciela nie może zostać skutecznie ograniczona, gdyż zgodnie z art. 337 § 2 k.s.h. statut spółki może zawierać ograniczenia wyłącznie co do zbywalności akcji imiennych. Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 7.2 statutu spółki Huta (...) z dnia 21 czerwca 2001 r., spółka może zorganizować obrót swoimi akcjami pomiędzy osobami trzecimi albo zlecić zorganizowanie i prowadzenie takiego obrotu. Z kolei art. 9.1 statutu stanowi, że wszystkie akcje spółki są akcjami zwykłymi na okaziciela i nie podlegają zamianie na akcje imienne, za wyjątkiem wskazanym w art. 9.3. W celu wydania akcji spółkałoży je do depozytu w wybranym przez siebie banku, biurze maklerskim lub innej instytucji posiadającej uprawnienia do przechowywania papierów wartościowych oraz spowoduje wydanie akcjonariuszowi przez ten bank, biuro maklerskie lub instytucję imiennego zaświadczenia depozytowego (art. 9.2). Akcjonariusz może podjąć akcje z depozytu po ich uprzedniej zamianie na akcje imienne (art. 9.3). Akcjonariusz ten może ponownie złożyć akcje do depozytu po zamianie akcji imiennych na okaziciela (art. 9.4.). Zbycie akcji imiennych wymaga zgody spółki. Zgodę wyraża zarząd w terminie 5 miesięcy (art. 9.5.). W ocenie Sądu Apelacyjnego cytowane postanowienia statutu Huty (...) S.A. nie zawierają zapisów sprzecznych z ustawą, ograniczających możliwość obrotu akcjami na okaziciela. Nie budzi wątpliwości, że akcje, których zwolnienia spod egzekucji domagają się powodowie, są akcjami na okaziciela, gdyż nie doszło do ich zamiany na akcje imienne. Jednocześnie z art. 9.2. i 9.3. statutu wynika jedynie, że Huta (...) S.A. jako emitent akcji zdecydowała, iż wszystkie akcje na okaziciela muszą znajdować się w depozycie prowadzonym przez bank, biuro maklerskie lub inną instytucję. W każdym wypadku depozytariusz miał być wybrany przez Hutę (...) S.A. i jego obowiązkiem miało być wydanie każdemu akcjonariuszowi imiennego zaświadczenia depozytowego. Możliwość podjęcia akcji z depozytu przez akcjonariusza powstawała dopiero po ich zamianie na akcje imienne. Postanowień tych nie można zatem traktować jako ograniczających możliwość rozporządzania akcjami na okaziciela. Zapisy statutu stanowią bowiem wyłącznie formę organizacji obrotu przez emitenta, czego art. 337 k.s.h. nie zabrania. Jednocześnie, wbrew zarzutom apelacji, nie jest to sprzeczne z naturą spółki akcyjnej lub dobrymi obyczajami, zaś poprzez wprowadzenie regulacji dotyczących obrotu akcjami, emitent może zyskać pewność tego obrotu, a także bieżącą wiedzę o strukturze akcjonariatu w czym mieści się także kwestionowany w apelacji cel jakim jest zapobieżenie zniszczeniu, zagubieniu lub rozporządzaniu akcjami w niejasny sposób.

Dlatego należy uznać, że skuteczne nabycie przez powodów akcji o które chodzi w tej sprawie mogło nastąpić tylko przez zrealizowanie wymogów wynikających z art. 921¹² k.c. w związku z art. 921¹⁶ k.c. i art. 348- 351 k.c., o ile zostało ono jednocześnie dokonane zgodnie z art. 9.2. statutu Huty (...) S.A. w przypadku bowiem uregulowania w statucie organizacji obrotu akcjami przez emitenta, nie może dojść do rozporządzania akcjami z naruszeniem wprowadzonych tam regul. W przeciwnym wypadku ich naruszenie nie rodziłoby żadnej sankcji. Dlatego właśnie dla skutecznego nabycia akcji konieczne było postępowanie zgodne z postanowieniami statutu Huty (...) S.A. Skoro zatem strony umów o które chodzi w tej sprawie, celem których miało być nabycie własności akcji przez powodów, nie respektowały określonych w statucie emitenta zasad organizacji obrotu akcjami, do skutecznego nabycia tych akcji nie doszło, akcje nie zostały bowiem złożone w wybranym przez Hutę (...) S.A. banku, biurze maklerskim lub innej instytucji posiadającej uprawnienia do przechowywania papierów wartościowych, a w tej sprawie w (...), który miał wydać akcjonariuszowi imienne zaświadczenie depozytowe. W związku z tym, uznać należy, że nie mogło odnieść skutku zbycie akcji na okaziciela poza wskazanym przez emitenta depozytem, gdyż możliwość taka dotyczyła wyłącznie akcji imiennych, pod warunkiem uzyskania zgody spółki. W konsekwencji zapis na rachunku depozytowym dokonany przez (...) S.A. w wyniku umów zawartych, odpowiednio dnia 14 czerwca 2016 roku przez B. Ł. i dnia 14 czerwca 2017 roku przez J. M. nie przeniósł posiadania dokumentów akcji w rozumieniu art. 350 k.c., nie doszło także do skutecznego wydania dokumentów akcji na podstawie art. 348 k.c. To, że umowa z dnia 21 grudnia 2012 r. wyłączyła z zakresu

wykonywania usługi depozytu akcje wskazane w jej § 2 wynikało wyłącznie z faktu, że akcje te zostały zajęte jako dowód rzeczowy w toku postępowania przygotowawczego i następnie zostały zwrócone przez prokuratora (...) -Grupie S.A., której prezesem zarządu był A. P., a potem były przedmiotem dalszych czynności i wymienionych umów.

Niewskazanie przez emitenta depozytu dla tych akcji (bo w dacie zawierania przez niego umowy z (...) tych akcji w depozycie nie było) miało znaczenie dla oceny skuteczności ich nabycia przez powodów. Należy zauważyć, że statut Huty (...) S.A. obowiązywał od 2001 r., jego postanowienia nie zostały zmienione umową z dnia 21 grudnia 2012 r., a strony, zawierając umowy z dnia 14 czerwca 2016 r. i 14 czerwca 2017 r. wiedziały, że akcje będące ich przedmiotem powinny znajdować się w depozycie wybranym przez emitenta. Z dyspozycji podpisanych przez powodów jednoznacznie wynika, że zakładano możliwość wystąpienia sporu sądowego dotyczącego skuteczności nabycia akcji, wynikającego z zapisów art. 9 statutu spółki Huta (...) S.A., przewidującego przechowanie akcji spółki w depozycie wybranym przez spółkę i wyjęcie ich z depozytu jedynie po uprzedniej zamianie na akcje imienne, w związku z czym występowanie akcji na okaziciela poza depozytem było sytuacją nieprzewidzianą w statucie spółki. Wobec tego przyjąć należy, że strony, zawierając wymienione umowy nie zamierzały respektować postanowień statutu w zakresie zasad organizacji obrotu akcjami. Dla skutecznego nabycia akcji, konieczne było bowiem zwrócenie się do Huty (...) S.A. o wskazanie depozytariusza, u którego akcje miały być przechowane i gdzie wskazane akcje na okaziciela, po uznaniu ich za zbędne dla postępowania karnego i wydaniu (...) - Grupie S.A. powinny trafić ponownie. Tymczasem akcje zostały zbyte na rzecz A. P. poza tym depozytem i bez zamiany na akcje imienne oraz spowodowania, by właściwy depozytariusz dokonał odpowiednich zapisów na rachunkach depozytowych, które byłyby podstawą do wydania powodom zaświadczenia depozytowego potwierdzającego posiadanie akcji. Powodowie nie wykazali, aby doszło do takich czynności, a co za tym idzie nie można uznać że doszło do skutecznego rozporządzenia akcjami.

Nie są trafne również zarzuty obu apelacji, że w czasie nabywania akcji skarżący działali w dobrej wierze, w przekonaniu nabywania akcji od uprawnionego (art. 169 § 1 k.c.). W rozumieniu tego przepisu przesłanka dobrej wiary nabywcy zostaje spełniona wyłącznie wówczas, gdy strona stosunku prawnego nie ma świadomości co do tego, że zbywca nie może rozporządzać prawem, zaś niewiedza ta nie jest wynikiem niedochowania wymaganej staranności. W okolicznościach tej sprawy brak jest podstaw do przypisania powodom dobrej wiary przy zawieraniu umów nabycia akcji, jako że nie budzi wątpliwości, iż w dacie zawierania tych umów obaj powodowie mogli bez trudu ustalić, że zbywca nie jest uprawniony do rozporządzenia akcjami. Statut Huty (...) zawierający zasady organizacji obrotu akcjami jest umieszczony na stronie internetowej emitenta jest zatem powszechnie dostępny. Poza tym powodowie podpisali dyspozycję nabycia akcji, potwierdzając przy tym, że zostali poinformowani o ryzyku wystąpienia sporu sądowego co do skuteczności nabycia akcji, ponieważ akcje nie znajdują się w depozycie wybranym przez emitenta. Ta informacja jest zrozumiała i jej treść nie może budzić żadnych wątpliwości. Podano w niej bowiem, że potencjalny spór sądowy może dotyczyć skuteczności nabycia akcji w związku z naruszeniem postanowień statutu emitenta. To że powodowie działali za pośrednictwem domu maklerskiego, nie zwalniało ich od zapoznania się z podpisywanymi dokumentami a jeżeli tak było, należy ocenić takie zachowanie jako rażące niedbalstwo.

Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił obie apelacje, o kosztach postępowania apelacyjnego orzekając w oparciu o przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, zmienionego rozporządzeniem z dnia 3 października 2016 r (Dz. U. 2016, poz. 1668).

SSA Tomasz Ślęzak SSA Mieczysław Brzdąk SSA Anna Bohdziewicz